

۶- اگر صدمه و فوت هر دو در یکی از ماه‌های حرام (رجب، ذیحجه، ذیقعدہ و محرم) واقع شود تا یک سوم به دیه کامل اضافه می‌شود.

◆ **وکالت در دعاوی کیفری و مدنی**

برابر قانون اساسی در همه دادگاه‌ها طرفین دعوی حق دارند برای خود وکیل انتخاب کنند و اگر توانایی انتخاب وکیل را نداشته باشند، باید برای آنها امکان تعیین وکیل فراهم شود. وکالت در دعاوی به دو دسته تقسیم می‌شود؛

■ **وکالت در دعاوی مدنی**

در دعاوی مدنی هر یک از طرفین دعوی اجازه دارند حداکثر تا دو نفر وکیل به دادگاه معرفی کنند. وکلای طرفین باید دارای شرایطی باشند که به موجب قانون راجع به وکالت در دادگاه‌ها برای آنها مقرر شده است.

وکالت ممکن است با سند رسمی یا سند غیررسمی باشد. اگر با سند عادی و غیر رسمی عقد وکالت تنظیم شود، در مورد وکالت‌نامه‌های تنظیمی در ایران، وکیل می‌تواند زیر وکالت‌نامه تأیید کند که وکالت‌نامه را موکل شخصاً در حضور او امضاء یا مهر کرده یا اثر انگشت زده است و اگر وکالت در خارج از ایران داده شده باشد، باید به گواهی یکی از مأموران سیاسی یا کنسولی جمهوری اسلامی ایران برسد. وکالت در دادگاه‌هایی که به پرونده‌های مدنی رسیدگی می‌کنند شامل تمام اختیارات راجع به محاکم است جز آن‌چه که موکل استنفا کرده باشد. با این وجود برای دخالت وکیل در بعضی امور نیز به تصریح در وکالت‌نامه دارد، مانند: وکالت راجع به اعتراض به رأی، تجدیدنظر فرجام‌خواهی و اعاده دادرسی - وکالت در سازش و مصالحه - وکالت در تعیین کارشناس، وکالت برای درخواست صدور اجرائی و تعقیب عملیات مربوط به اجرای حکم و گرفتن وجوه پرداخت شده به نام موکل و مواردی دیگر که در این گزیده نمی‌گنجد. اگر موکل وکیل خود را عزل کند، باید این موضوع را به اطلاع دادگاه و وکیل معزول برساند. وکلا نباید بعد از استعفا یا معزول شدن از طرف موکل، وکالت طرف مقابل را بپذیرند.

وکلا باید هنگام محاکمه در دادگاه حاضر باشند مگر آن‌که عذر موجه باشد از جمله؛ فوت یکی از بستگان مانند پدر و مادر بزرگ - بیماری که مانع حرکت او شود یا حرکت او برای درمان مضر تشخیص داده شود - حوادث قهری مثل سیل و زلزله و وقایع خارج از اختیار وکیل مثل تأخیر در پرواز. اگر وکیل همزمان در دو یا چند دادگاه دعوت شود و جمع بین آنان ممکن نباشد، باید در دادگاهی که حضور او برابر قانون آیین دادرسی کیفری یا سایر قوانین الزامی است، شرکت کند و به دادگاه‌های دیگر لایحه بفرستد، یا اگر از

سوی موکل اجازه داشته باشد یک نفر وکیل دادگستری دیگر به دادگاه معرفی کند. اگر در یک دعوی مدنی یک طرف دعوی دو نفر وکیل معرفی کرده باشد و به هیچ‌کدام اجازه اقدام انفرادی ندهد، هر دو وکیل باید لایحه خود را به دادگاه ارسال نمایند یا این که یکی از دو وکیل به همراه لایحه وکیل دیگر در دادگاه حضور یابد.

■ **وکالت در دعاوی کیفری**

بیشتر پرونده‌های کیفری پس از تحقیقات مقدماتی در دادسرا به همراه کیفرخواست در دادگاه مطرح می‌شوند. لذا وکیل هم در مرحله رسیدگی مقدماتی و هم دادرسی نقش دارد. وکیل متهم می‌تواند بدون مداخله در امر تحقیق، پس از خاتمه تحقیقات مطالبی را که برای کشف واقع و حقیقت و دفاع یا اجرای قوانین لازم می‌داند، به قاضی اعلام نماید. اگر دادگاه تشخیص دهد متهم توانایی انتخاب وکیل را ندارد، از بین وکلای حوزه قضایی و در صورت ممکن نبودن این کار، از نزدیک‌ترین حوزه مجاور وکیلی برای متهم تعیین خواهد کرد.

